

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

26 ianuarie 2021

mun. Chișinău

Colegiul Penal lărgit al Curții Supreme de Justiție
în componență:

Președinte Iurie Diaconu,
Judecători Liliana Catan, Ion Guzun, Galina Stratulat,
Nicolae Craiu

a judecat în ședința de judecată, fără citarea părților la proces, recursul ordinar declarat de procurorul delegat în Procuratura de circumscripție Chișinău, Alexandru Plîngău, împotriva sentinței Judecătorei Chișinău din 14 iunie 2019 și deciziei Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 20 iulie 2020, în privința inculpatului

Burchin Ivan XXXXXX.

Termenul de examinare,
instanța de fond: 08.12.2018 – 14.06.2019,
instanța de apel: 05.07.2019 – 20.07.2020,
instanța de recurs: 01.10.2020 – 26.01.2021.

Asupra recursului menționat, Colegiul Penal lărgit

c o n s t a t ă:

1. Prin sentința Judecătorei Chișinău din 14 iunie 2019, Burchin Ivan a fost achitat de sub învinuirea săvârșirii infracțiunilor prevăzute la art. 172 alin. (1) și art. 171 alin. (1) Cod penal, pe motiv că ***nu s-a constatat existența faptei infracțiunii.***

2. Instanța de fond a constatat că Burchin I. ***se învinuiește*** că la 21 septembrie 2018, aproximativ ora 01.00, în timp ce se afla în apartamentul nr. 47 din XXXXXXXX XX, XXXXXXXX, XXXXXXXX, XXXXXXXX, intenționat, urmărind scopul satisfacerii poftelor sexuale în forme perverse, aplicând violență fizică asupra lui XXXXXXXX, exprimată prin aplicarea loviturilor cu pumnii peste față și peste diferite părți ale corpului, pentru a înfrânge rezistența acesteia, forțat, contrar voinței acesteia, a întreținut cu ea un raport sexual, în formă perversă, în mod oralo-genital.

Acțiunile inculpatului au fost încadrate de organul de urmărire penală pe art. 172 alin. (1) Cod penal, ca acțiuni perverse cu caracter sexual, adică satisfacerea poftelor sexuale în forme perverse, săvârșite prin constrângerea fizică a persoanei.

Tot el, *se învinuiește* că, continuându-și acțiunile criminale, după săvârșirea acțiunilor violente cu caracter sexual, acționând cu intenție, la 21 septembrie 2018, aproximativ orele 01.10, în timp ce se afla în apartamentul nr. 47, din XXXXXX XX, XXXXXXXX, XXXXXXXX, XXXXXXXX, urmărind scopul satisfacerii poftelor sexuale, aplicând violența fizică asupra lui XXXXXXXX, exprimată prin aplicarea loviturilor cu pumnii peste față și peste diferite părți ale corpului, contrar voinței acesteia, a întreținut un raport sexual forțat cu ultima, cauzându-i daune morale și vătămări corporale.

Acțiunile inculpatului au fost încadrate de organul de urmărire penală pe art. 171 alin. (2) Cod penal, ca violul, adică raportul sexual săvârșit prin constrângerea fizică a persoanei.

În urma cercetării probelor administrate, instanța a conchis că *faptele imputate inculpatului nu și-au găsit confirmare, vinovăția acestuia nefiind probată*, motiv din care se impune achitarea acestuia.

Ori, *învinuirea înaintată este lipsită de suport probatoriu și este combătută însăși prin probele prezentate de acuzare*. Toate dubiile și discrepanțele stabilite *confirmă nevinovăția* inculpatului și *lipsa componentei de infracțiune*, inculpatul urmând a fi achitat, deoarece principiile fundamentale ale materiei penale exclud posibilitatea condamnării unei persoane doar în baza declarațiilor părții vătămate care sunt însoțite de dubii ce nu pot fi înlăturate.

Totodată, potrivit art. 390 alin. (1) pct. 1) Cod de procedură penală, sentința de achitare se adoptă dacă *nu s-a constatat existența faptei infracțiunii*.

3. Procurorul în Procuratura mun. Chișinău, Oficiul Ciocana, Ecaterina Balan, și procurorul în Procuratura mun. Chișinău, Oficiul Ciocana, Aliona Nesterov, au declarat apel, solicitând casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatul să fie condamnat în baza art. 171 alin. (1) Cod penal la 3 ani închisoare, art. 172 alin. (1) Cod penal la 3 ani închisoare, iar conform art. 84 alin. (1) Cod penal, să-i fie stabilită pedeapsă definitivă de 6 ani închisoare.

Apelantele au invocat că concluzia instanței de fond că nu a existat faptul infracțiunii este neargumentată, iar probele au fost apreciate eronat.

Astfel, instanța de fond a ignorat raportul de expertiză judiciară nr. 201802P3532 din 26.09.2018, potrivit cărui de stabilit timpul când a avut loc ultimul raport sexual în cazul părții vătămate nu este posibil, pe corpul părții vătămate s-au constatat echimoze la nivelul feței, echimoze la nivelul umărului stâng, excoriații la nivelul membrelor superioare, excoriație la nivelul genunchiului drept, care au fost cauzate în rezultatul acțiunii traumatice a unui corp contondent dur, ce se califică ca vătămare corporală neînsemnată, leziunile corporale constatate nu sunt caracteristice unui act sexual forțat.

Instanța de fond eronat s-a axat pe concluzia că „Leziunile corporale constatate nu sunt caracteristice unui act sexual forțat”, or, nu există o modalitate standard cum ar trebui să arate leziunile corporale caracteristice unui act sexual forțat. Astfel, neîntemeiat a exclus din învinuire circumstanțele privind metodele de constrângere fizică, care au dus la înlăturarea unei eventuale rezistențe a victimei și a supus criticii raportul de expertiză medico-legală, care reflectă vătămrile

corporale în regiunea feței, umărului stâng, la nivelul membrelor superioare ale victimei, odată ce aceste circumstanțe pe deplin se încadrează în noțiunea de constrângere fizică.

Totodată, raportul de expertiză coroborează cu declarațiile părții vătămate, care a comunicat că „*inculpatul, la un moment dat, a început să se dea la dânsa, a apucat-o de păr și a dus-o în cameră, a dat-o jos la podea și a început să o impună să facă sex oral. A început să o bată, îi băga degetele în gură ca să nu poată striga...*”.

La fel, instanța de fond a omis totalmente declarațiile martorului XXXXXX că „*Au fost careva discuții cu privire la transmiterea unor bani, sora lui Burchin a propus bani, ea a discutat, însă mama a refuzat*”. Or, nu au fost clarificate circumstanțele în care au fost propuși bani părții vătămate de către sora inculpatului, iar aceasta fortifică bănuiala rezonabilă că fapta a avut loc și că inculpatul a săvârșit infracțiunile incriminate.

În același timp, sunt irelevante declarațiile inculpatului că în momentul când a plecat, martorul XXXXXX nu dormea, această afirmație nefiind susținută prin probe și fiind combătută prin declarațiile părții vătămate, coroborate cu declarațiile martorului XXXXXX, că a adormit în bucătărie și s-a trezit dimineața.

Mai mult, instanța de fond nu a ținut cont de faptul că, în sensul legii penale, are importanță interpretarea noțiunilor de raport sexual, satisfacerea poftelor sexuale în forme perverse, faptul că infracțiunile prevăzute de art. 171 și art. 172 Cod penal se consideră consumate odată cu începerea realizării actului sexual al făptuitorului cu victima, indiferent de consecințe, iar în doctrina penală se conține și tentativa în comiterea acestor infracțiuni.

3.1. Burchina Valentina, mama inculpatului, a depus în instanța de apel o cerere de reabilitare a persoanei defuncte, solicitând admiterea în proces, continuarea judecării cauzei în ordine de apel în vederea reabilitării fiului inculpat decedat la 26.08.2019, cu respingerea apelului, menținerea sentinței de achitare și reabilitarea deplină a inculpatului, în temeiul art. 390 alin. (3) Cod de procedură penală.

Burchina V., a indicat că conform art. 285 alin. (7) Cod de procedură penală, aplicabil și la judecarea cauzei, încetarea urmăririi penale și liberarea persoanei de răspundere penală nu poate avea loc contrar voinței acesteia ori a reprezentantului legal, inclusiv în cazul cererii de reabilitare a persoanei decedate. În acest caz, urmărirea penală continuă.

Potrivit Hotărârii explicative a Plenului CSJ Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel nr. 22 din 12.12.2005 pct. 21.1, dacă la examinarea apelului se va stabili existența unuia din cazurile prevăzute de art. 391 Cod de procedură penală (a intervenit decesul inculpatului, persoana nu a atins vârsta pentru tragere la răspundere penală ș.a.), instanța de apel, rejudecând cauza, va casa sentința, dispunând încetarea procesului penal (cu excepția cazurilor de reabilitare).

Conform Hotărârii explicative a Plenului CSJ Privind sentința judecătorească, sentința de încetare a procesului penal în privința făptuitorului decedat poate fi adoptată în cazul existenței certificatului de deces eliberat de organele de înregistrare a actelor civile, dacă nu sunt temeiuri pentru reabilitarea celui decedat și rudele nu solicită reabilitarea persoanei acuzate.

Astfel, se opune încetării procesului penal în legătură cu decesul fiului inculpat și solicită continuarea examinării cauzei în vederea confirmării definitive și irevocabile a soluției legale și temeinice de nevinovăție a fiului emisă de prima instanță și reabilitării definitive și irevocabile a fiului împotriva acuzației, deoarece încetarea procesului penal pe motiv de deces al inculpatului, reprezintă caz de nereabilitare - art. 285 alin. (2) Cod de procedură penală.

Deoarece sentința de achitare a fost contestată de acuzare, iar inculpatul este decedat și nu a comis infracțiunea incriminată, fiind corect achitat de prima instanță, întru reabilitarea definitivă și irevocabilă a inculpatului împotriva acuzației de viol, care i-a afectat onoarea și demnitatea, urmează a fi continuată judecarea cauzei și examinată cererea depusă.

Totodată, potrivit jurisprudenței CtEDO, în hotărârea *Nölkenbockhoff v. Germany* (nr. 10300/83, 25.08.1987, § 33), principiul prezumției nevinovăției are scopul de a proteja orice persoană acuzată de o infracțiune de un verdict de vinovăție pronunțat împotriva sa până ce vinovăția sa va fi legal stabilită, totuși, acest lucru nu înseamnă că o decizie prin care nevinovăția unui bărbat acuzat de o infracțiune, care este pusă în discuție după moartea acestuia nu poate fi contestată de văduva acestuia în temeiul art. 25 Ea ar putea să aibă atât un interes material legitim în calitatea sa de moștenitor al defunctului, cât și un interes moral în numele propriu și al familiei sale, a obține absolvirea soțului ei defunct de orice constatare a vinovăției (*hotărârea Deweer, 27.02.1980, seria A nr. 25, § 37*).

La fel, conform cauzei *Grădinar vs. Moldova*, singurul pentru continuarea de către instanțele judecătorești a examinării acuzațiilor aduse lui G. a fost dorința expresă a văduvei acestuia de a dovedi că soțul ei defunct nu a comis vreo infracțiune. În observațiile sale suplimentare, din 10.09.2007, Guvernul a confirmat acest lucru prin faptul că a declarat că scopul principal al procedurilor pornite împotriva lui G. după moartea acestuia, a fost de a stabili adevărul și că, dacă s-ar fi stabilit în acele proceduri nevinovăția lui G., el ar fi fost pe deplin reabilitat, ceea ce ar fi avut consecințe importante pentru orice pretenții de drept privat. Curtea a notat că legislația Republicii Moldova (art. 5 alin. (8) Cod de procedură penală) interzice pornirea sau continuarea urmăririi penale împotriva unei persoane decedate, cu excepția cazului când acest lucru era necesar pentru reabilitarea acesteia. Curtea a notat că acesta a fost cazul lui Grădinar.

4. Potrivit deciziei Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 20 iulie 2020, apelul a fost respins ca nefondat.

Instanța de apel a reținut că, în ședința de judecată acuzarea a solicitat încetarea procesului penal în legătură cu decesul inculpatului, partea vătămată a pledat pentru admiterea apelului acuzării, iar avocatul apărării a solicitat respingerea cererii de apel, cu menținerea sentinței atacate.

Potrivit hotărârii CtEDO din 08.04.2008, în cauza *Grădinar versus Moldova*, continuarea post-mortem a procesului penal și constatarea vinovăției sau nevinovăției decedatului în comiterea infracțiunii incriminate este inechitabilă și incompatibilă cu ansamblul de garanții acordate de art. 6 din CEDO, deoarece la momentul decesului acesta a beneficiat de prezumția de nevinovăție, iar în consecința decesului, el a fost decăzut din posibilitatea exercitării dreptului la apărare.

Reieșind din faptul că prin sentința din 14.06.2019, inculpatul a fost achitat de sub învinuirea săvârșirii infracțiunilor prevăzute la art. 172 alin. (1) și art. 171 alin. (1) Cod penal, din motiv că nu s-a constatat existența faptei infracțiunii, pentru a nu încălca dreptul inculpatului la apărare, urmează a fi respins demersul procurorului de a înceta procesul penal din motivul decesului inculpatului, or, încetarea procesului este temei de nereabilitare a persoanei.

Totodată, *instanța de fond a stabilit just starea de fapt și de drept* ce corespunde probelor din dosar, care au fost apreciate corect și a ajuns întemeiat la concluzia despre nevinovăția inculpatului *în comiterea infracțiunilor* prevăzute de art. 171 alin. (1) și art. 172 alin. (1) Cod penal, pe motiv că *nu s-a constatat existența faptei infracțiunii*.

Or, prin probele administrate *nu s-a dovedit că inculpatul a comis infracțiunile incriminate*.

Astfel, *acuzarea nu a prezentat probe* pertinente, concludente, utile și veridice *care ar demonstra vinovăția inculpatului în comiterea infracțiunilor* incriminate și a pronunțat corect o sentință de achitare, *pe motiv că fapta nu a fost săvârșită de inculpat, or, din ansamblul de probe prezentate de acuzare nu se confirmă culpabilitatea acestuia*.

La caz, *nu a fost prezentată nicio probă* concludentă, pertinentă și veridică *care ar demonstra că inculpatul și-a satisfăcut pofta sexuală în forme perverse*, săvârșite prin constrângerea fizică a părții vătămate *sau ar fi săvârșit un raport sexual prin constrângere fizică* a părții vătămate.

Deci, se ajunge la concluzia corectă cu privire la necesitatea achitării inculpatului pe motiv că *nu s-a demonstrat existența faptei infracțiunilor*, deoarece nu au fost prezentate probe verosimile în acest sens.

Mai mult, sentința de condamnare poate fi adoptată doar dacă vinovăția inculpatului *în săvârșirea infracțiunii* a fost dovedită prin ansamblul de probe cercetate nemijlocit de către instanța de judecată.

Conform normelor Codului de procedură penală și jurisprudenței CtEDO, dacă din probele administrate în cauză nu rezultă cu certitudine că inculpatul *a săvârșit fapta* pentru care a fost dedus judecății, în favoarea acestuia operează principiul de drept *in dubio pro reo*, care se regăsește în art. 6 § 2 din CEDO și reflectă prezumția de nevinovăție care, în general, este un drept protejat de CEDO și de Constituție, iar în particular, constituie și o regulă a probatoriului prin postulatul menționat.

Vinovăția persoanei în săvârșirea faptei se consideră dovedită numai în cazul când instanța de judecată, călăuzindu-se de principiul prezumției nevinovăției, cercetând nemijlocit toate probele prezentate, iar îndoielile, care nu pot fi înlăturate, fiind interpretate în favoarea inculpatului și în limita unei proceduri legale, a dat răspunsuri la toate chestiunile prevăzute în art. 385 Cod de procedură penală.

Potrivit art. 390 alin. (1) pct. 1)-5) Cod de procedură penală, sentința de achitare se adoptă dacă: nu s-a constatat existența faptei infracțiunii; fapta nu a fost săvârșită de inculpat; fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii; fapta nu este prevăzută de legea penală; există una din cauzele care înlătură caracterul penal al faptei.

Astfel, dacă din probele prezentate rezultă, cu același grad de probabilitate, mai multe versiuni, atunci urmează a fi reținută versiunea cea mai favorabilă

inculpatului. La caz, probatoriul nu permite a concluziona că inculpatul *ar fi comis fapta imputată* lui prin rechizitoriu.

Prin urmare, din probele acuzării rezultă cert că *nu s-a constatat existența infracțiunilor* imputate inculpatului, sentința instanței de fond fiind legală, corectă și întemeiată și neexistând nici un temei pentru instanța de apel de a se implica în vederea casării acesteia. Or, acuzarea nu a prezentat nici o probă care ar dovedi, în afara oricăror dubii, vinovăția inculpatului *în comiterea infracțiunilor încriminate*.

Totodată, în perioada examinării cauzei în instanța de apel, inculpatul a decedat, iar avocatul acestuia insistă pe menținerea sentinței primei instanțe.

În cauza Magnitskiy și alții v Rusia, Curtea a statuat că: ”Procesul unei persoane decedate era, prin chiar natura sa, incompatibil cu principiul egalității armelor și a tuturor garanțiilor unui proces echitabil. Era de la sine înțeles că nu era posibil să pedepsești o persoană care a decedat. Orice pedeapsă impusă unei persoane decedate i-ar încălca demnitatea. În fine, procesul unei persoane decedate contravenea obiectului și scopului art. 6, dar și principiului bunei-credințe și principiului efectivității, inerente acestui articol. Curtea a acceptat că poate exista nevoia unei examinări judiciare a acuzațiilor cu caracter penal chiar în privința unei persoane decedate, în special în cazul procedurilor de reabilitare, al căror scop era să corecteze o condamnare greșită. Totuși, examinarea judiciară trebuia să fie liberă de orice risc al unei condamnări postume a persoanei a cărei vinovăție nu a fost stabilită de un tribunal atunci când era în viață”.

Din aceste constatări ale Curții pot fi deduse unele condiții obligatorii pentru a putea examina în instanța de judecată unele acuzații penale aduse unei persoane, între timp, decedate: 1) examinarea cauzei poate avea loc în scopul reabilitării persoanei; 2) poate exista condamnarea persoanei dacă anterior (în timpul vieții acesteia) a fost stabilită vinovăția acesteia (cu alte cuvinte: nu poate exista condamnarea unei persoane decedate dacă anterior a existat o sentință de achitare).

În cauza Grădinar v Moldova, Curtea stabilește următoarele: ”în această cauză, deși G. a decedat înainte de reexaminarea cauzei pornite împotriva sa, el a fost găsit vinovat de comiterea crimei de care a fost acuzat. Curtea are rezerve serioase față de un sistem de drept care permite judecarea și condamnarea persoanelor decedate, având în vedere imposibilitatea evidentă a unor astfel de persoane de a se apăra”. Deși, este acceptată examinarea cauzei în privința unei persoane decedate în scopuri de reabilitare (este situația existenței unei sentințe de condamnare, iar succesorii solicită examinarea cauzei în instanța ierarhic superioară în scopul achitării sau în scopul reabilitării pe alte temeuri a decedatului), urmează a fi exclusă posibilitatea condamnării unei persoane decedate (îndeosebi după ce o instanță, în rezultatul examinării probelor în timpul vieții făptuitorului, a constatat (chiar și printr-o sentință nedefinitivă) nevinovăția acesteia).

Deci, *soluția încetării procesului din motivul decesului persoane va constitui un temei de nereabilitare. Instanța de apel examinează o cerere de apel depusă împotriva unei sentințe de achitare, deci instanța de apel ar urma să caseze această sentință (ceea ce înseamnă că concluzia achitării nu este corectă și, implicit, a existat fapta comisă de către persoana decedată) și să emită o decizie de încetare. Asemenea situație presupune o încetare a procesului pe temei de nereabilitare. Încetarea pe temei de nereabilitare, în cazul concret, este*

echivalentă cu o soluție de condamnare, în sensul art. 6 din CEDO, a unei persoane decedate.

O posibilă încetare a cauzei penale în privința unei persoane decedate, cu respectarea rigorilor unui proces echitabil, ar fi fost posibilă doar în cadrul primei instanțe. În cazul concret, chiar și modificarea temeiului achitării ar înrăutăți situația inculpatului decedat, ceea ce este inadmisibil. Totodată, *Codul de procedură penală nu prevede posibilitatea încetării procedurii de apel în cazul decesului inculpatului*, iar, singura soluție posibilă, prin care s-ar respecta rigorile procesului echitabil în privința persoanei decedate, în cadrul examinării cauzei în instanța de apel, rezidă în menținerea sentinței contestate.

5. Procurorul delegat în Procuratura de circumscripție Chișinău, Alexandru Plîngău, a declarat recurs ordinar, în care solicită casarea acestei decizii și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Recurentul a invocat că instanța de apel nu a ținut cont și nu a apreciat toate probele care demonstrează vinovăția inculpatului în comiterea infracțiunilor incriminate și a omis să se expună asupra motivelor invocate în apel.

Totodată, instanța de apel, menținând sentința de achitare a inculpatului, și-a motivat soluția prin faptul că acuzarea nu a prezentat suficiente probe care ar demonstra vinovăția acestuia în săvârșirea infracțiunilor.

Astfel, soluția instanței de apel, prin care a dedus că nu există faptul infracțiunii, este o decizie neargumentată, deoarece instanța a dat o apreciere eronată probelor.

Or, din probele administrate, rezultă cu certitudine vinovăția inculpatului în comiterea infracțiunilor prevăzute la art. 171 alin. (1) Cod penal și art. 172 alin. (1) Cod penal. Deci, vinovăția inculpatului este dovedită prin declarațiile părții vătămate care, la momentul comiterii infracțiunii, se afla doar cu acesta, faptele având loc în lipsa martorilor oculari. Iar declarațiile părții vătămate sunt în coroborare cu rapoartele de expertiză medico-legală care confirmă prezența vătămarilor corporale la aceasta, precum și cu declarațiile martorului XXXXXX Mai mult, sora inculpatului, după comiterea infracțiunilor, i-a propus bani părții vătămate.

Faptul că inculpatul nu recunoaște vina, reprezintă poziția acestuia de apărare, deoarece el anterior a mai fost condamnat pentru infracțiuni similare.

Prin urmare, din probele administrate, instanța de apel urma să constate existența infracțiunii și să dispună încetarea procesului penal în legătură cu survenirea decesului inculpatului.

În drept, recursul este întemeiat pe prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală - instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii sau acesta este expus neclar, sau instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței.

6. Judecând recursul ordinar pe baza materialului din dosarul cauzei și argumentelor invocate, Colegiul penal lărgit concluzionează că acesta urmează a fi admis din următoarele considerente.

Potrivit art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel, inclusiv în temeiul când hotărârea atacată nu cuprinde motive

legale pe care se întemeiază soluția, când motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii.

Instanța de recurs doar verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Sub acest aspect, Colegiul penal lărgit atestă că instanțele de fond și de apel au comis următoarele erori de drept.

În primul rând, potrivit art. 384 alin. (3) Cod de procedură penală, sentința instanței de judecată trebuie să fie legală, întemeiată și motivată. Conform art. 101 alin. (1) și (4) Cod de procedură penală, fiecare probă urmează să fie apreciată din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor. Instanța de judecată este obligată să pună la baza hotărârii sale numai acele probe la a căror cercetare au avut acces toate părțile în egală măsură și să motiveze în hotărâre admisibilitatea sau inadmisibilitatea tuturor probelor administrate. Potrivit art. 394 alin. (3) pct. 2) Cod de procedură penală, partea descriptivă a sentinței de achitare trebuie să cuprindă descrierea circumstanțelor cauzei constatate de instanța de judecată și enunțarea temeiurilor pentru achitarea inculpatului, cu indicarea motivelor pentru care instanța respinge probele aduse în sprijinul acuzării. Nu se admite introducerea în sentința de achitare a unor formulări ce ar pune la îndoială nevinovăția celui achitat.

Conform jurisprudenței naționale, sentința trebuie să corespundă atât după formă, cât și după conținut cerințelor art. 384-397 Cod de procedură penală. Sentința se expune în mod consecvent, astfel ca noua situație să decurgă din cea anterioară și să aibă legătură logică cu ea, excluzându-se folosirea formulărilor inexacte (*Hotărârea Plenului CSJ nr. 5 din 19.06.2006 privind sentința judecătorească, pct. 3.*).

În pofida acestor prescripții legale, potrivit descriptivului și dispozitivului sentinței, instanța de fond (*pct. 1., 2. din decizie*):

a) a constatat în descriptiv diverse motive de achitare, care se contrazic reciproc și generează consecințe juridice diferite, cum ar fi că: „...**faptele imputate inculpatului nu și-au găsit confirmare, vinovăția acestuia nefiind probată...**, **învinuirea înaintată este lipsită de suport probatoriu și este combătută însăși prin probele prezentate de acuzare...**, **dubiile și discrepanțele stabilite confirmă nevinovăția inculpatului și lipsa componentei de infracțiune...**, potrivit art. 390 alin. (1) pct. 1) Cod de procedură penală, **sentința de achitare se adoptă dacă nu s-a constatat existența faptei infracțiunii...**”.

Totodată, în dispozitiv a dispus divergent că inculpatul este achitat de sub învinuirea comiterii infracțiunilor prevăzute de art. 171 alin. (1) și 172 alin. (1) Cod penal din motiv că: „**nu s-a constatat existența faptei infracțiunii**”;

b) nu a apreciat fiecare probă separat, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor, inclusiv cu circumstanțele concrete de fapt și drept invocate în învinuire, neindicând motivele pentru care a respins probele acuzării.

Mai mult, concluziile sumare și neclare că: „... **învinuirea înaintată este lipsită de suport probatoriu și este combătută însăși prin probele prezentate de acuzare...**, **dubiile și discrepanțele stabilite confirmă nevinovăția inculpatului și lipsa componentei de infracțiune...**”, nu corespund exigențelor prescise în art. 101

Cod de procedură penală, privind evaluarea și aprecierea probelor administrate în cadrul cauzei penale.

Prin urmare, prima instanță nu a judecat fondul cauzei în conformitate cu rigorile prevăzute de lege și a adoptat o hotărâre care nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția, motivarea acesteia contrazicând dispozitivul sentinței adoptate.

În al doilea rând, potrivit art. 414 alin. (1) și (6) Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală, și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel, nefiind în drept să-și întemeieze concluziile pe probele cercetate de prima instanță dacă ele nu au fost verificate în ședința de judecată a instanței de apel și nu au fost consemnate în procesul-verbal. În corespundere cu art. 419 Cod de procedură penală, rejudecarea cauzei de către instanța de apel se desfășoară potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță. Conform art. 391 alin. (1) pct. 2) Cod de procedură penală, sentința de încetare a procesului penal se adoptă dacă a intervenit decesul inculpatului. În corespundere cu art. 394 alin. (4) Cod de procedură penală, partea descriptivă a sentinței de încetare a procesului penal trebuie să conțină descrierea și motivarea temeiurilor pentru încetarea procesului penal. În corespundere cu art. 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, decizia instanței de apel trebuie să cuprindă temeiurile de fapt și de drept care au dus la respingerea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Potrivit jurisprudenței naționale, în cazul în care se constată încălcări ale prevederilor legale, hotărârea instanței de fond urmează a fi desființată, cu rejudecarea cauzei (*Hotărârea Plenului CSJ a RM din 12.12.2005, nr.22 Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel*).

Însă, instanța de apel, întemeiat rejudecând cauza potrivit regulilor generale, nu a respectat prescripțiile de drept nominalizate, deoarece, conform descriptivului și dispozitivului deciziei atacate (*pct. 4. din decizie*):

a) nu a reacționat în modul prevăzut de lege asupra erorilor de drept comise de instanța de fond și le-a repetat întocmai, nu a desființat sentința, cu rejudecarea cauzei potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță, menținând o sentință nemotivată și neîntemeiată legal;

b) a constatat în descriptiv mai multe motive de achitare, care se contrazic reciproc și generează diferite consecințe juridice, cum ar fi că: „...**instanța de fond a stabilit just starea de fapt și de drept ce corespunde probelor din dosar, care au fost apreciate corect și a ajuns întemeiat la concluzia despre nevinovăția inculpatului în comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 171 alin. (1) și art. 172 alin. (1) Cod penal, pe motiv că nu s-a constatat existența faptei infracțiunii... prin probele administrate nu s-a dovedit că inculpatul a comis infracțiunile incriminate..., acuzarea nu a prezentat probe pertinente, concludente, utile și veridice care ar demonstra vinovăția inculpatului în comiterea infracțiunilor incriminate și a pronunțat corect o sentință de achitare, pe motiv că fapta nu a fost săvârșită de inculpat, or, din ansamblul de probe prezentate de acuzare nu se confirmă culpabilitatea acestuia..., la caz, nu a fost prezentată nicio probă concludentă, pertinentă și veridică care ar demonstra că inculpatul și-a satisfăcut pofta sexuală în forme perverse, săvârșite prin constrângerea fizică a părții**

vătămate sau ar fi săvârșit un raport sexual prin constrângere fizică a părții vătămate..., se ajunge la concluzia corectă cu privire la necesitatea achitării inculpatului pe motiv că nu s-a demonstrat existența faptei infracțiunilor, deoarece nu au fost prezentate probe verosimile în acest sens..., sentința de condamnare poate fi adoptată doar dacă vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii a fost dovedită prin ansamblul de probe..., dacă din probele administrate în cauză nu rezultă cu certitudine că inculpatul a săvârșit fapta pentru care a fost dedus judecării..., vinovăția persoanei în săvârșirea faptei se consideră dovedită numai în cazul când..., la caz, probatoriul nu permite a concluziona că inculpatul ar fi comis fapta imputată lui prin rechizitoriu..., din probele acuzării rezultă cert că nu s-a constatat existența infracțiunilor imputate inculpatului..., or, acuzarea nu a prezentat nici o probă care ar dovedi, în afara oricăror dubii, vinovăția inculpatului în comiterea infracțiunilor încriminate...”;

c) și-a întemeiat concluziile pe probe neverificate în ședința de judecată a instanței de apel și neconsemnate în procesul-verbal, cum ar fi declarațiile părții vătămate date la urmărirea penală, raportul de expertiză judiciară nr. 20180500309 din 18.10.2018 (v. I, f.d. 26-27), probele de la f.d. 231-234 vol. I;

d) concluziile sumare, neclare și divergente că: *„soluția încetării procesului din motivul decesului persoane va constitui un temei de nereabilitare. Instanța de apel examinează o cerere de apel depusă împotriva unei sentințe de achitare, deci instanța de apel ar urma să caseze această sentință (ceea ce înseamnă că concluzia achitării nu este corectă și, implicit, a existat fapta comisă de către persoana decedată) și să emită o decizie de încetare. Asemenea situație presupune o încetare a procesului pe temei de nereabilitare. Încetarea pe temei de nereabilitare, în cazul concret, este echivalentă cu o soluție de condamnare, în sensul art. 6 din CEDO, a unei persoane decedate. O posibilă încetare a cauzei penale în privința unei persoane decedate, cu respectarea rigorilor unui proces echitabil, ar fi fost posibilă doar în cadrul primei instanțe. În cazul concret, chiar și modificarea temeiului achitării ar înrăutăți situația inculpatului decedat, ceea ce este inadmisibil. Totodată, Codul de procedură penală nu prevede posibilitatea încetării procedurii de apel în cazul decesului inculpatului, iar, singura soluție posibilă, prin care s-ar respecta rigorile procesului echitabil în privința persoanei decedate, în cadrul examinării cauzei în instanța de apel, rezidă în menținerea sentinței contestate”*, contravin jurisprudenței naționale că, sentința trebuie să corespundă atât după formă, cât și după conținut cerințelor art. 384-397 Cod de procedură penală. Sentința se expune în mod consecvent, astfel ca noua situație să decurgă din cea anterioară și să aibă legătură logică cu ea, excluzându-se folosirea formulărilor inexacte (*Hotărârea Plenului CSJ nr. 5 din 19.06.2006 privind sentința judecătorească, pct. 3.*).

Împrejurările expuse atestă în mod lucid că instanțele de fond și de apel nu au judecat cauza penală în condițiile legii, deoarece au adoptat hotărâri care nu cuprind motive legale pe care se întemeiază soluția, că motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii, și că recursul ordinar este întemeiat.

Conform art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, instanța de recurs casează total hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Dat fiind că încălcările normelor procedurale specificate, comise de către instanțele de fond și de apel, constituie erori de drept prevăzute în art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală și care nu pot fi corectate de către instanța de recurs, se impune soluția admiterii recursului ordinar, casării totale a deciziei contestate și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să țină cont de împrejurările expuse, să înlăture erorile menționate, să judece cauza în strictă conformitate cu legea, și să adopte o hotărâre legală și întemeiată.

7. În conformitate cu art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c), alin. (3) Cod de procedură penală, Colegiul Penal lărgit

d e c i d e:

Admite recursul ordinar declarat de procurorul delegat în Procuratura de circumscripție Chișinău, Alexandru Plîngău, casează total decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 20 iulie 2020, în privința inculpatului Burchin Ivan XXXXXX, și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată, fiind pronunțată integral la 26 februarie 2021.

Președinte

Iurie Diaconu

Judecători

Liliana Catan

Ion Guzun

Galina Stratulat

Nicolae Craiu